

Insuliiniravi

Riina Shor, endokrinoloog
Tallinna Lastehaigla

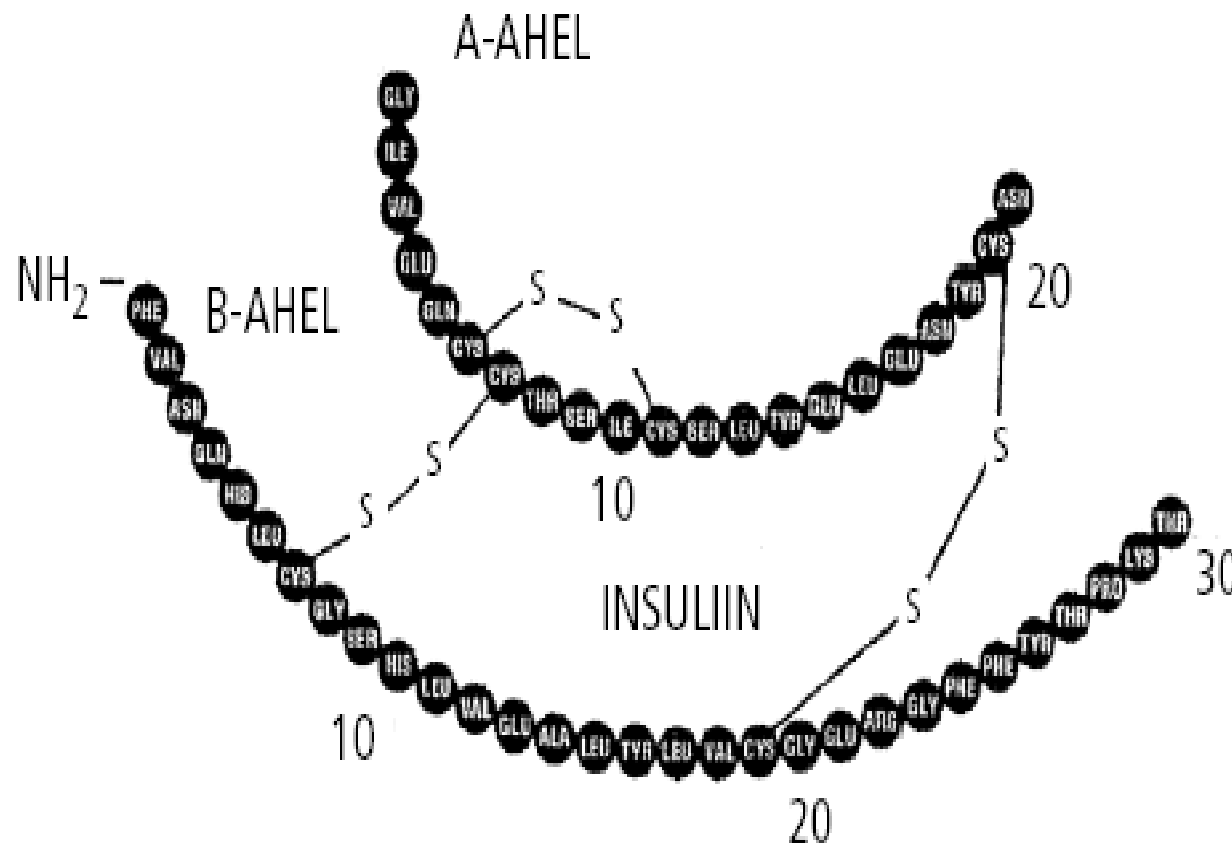
15.06.2012

“Töövahendid” süstimise nõustamiseks

1. insuliin,
2. süstevahend,
3. nõel,
4. patsient.

Insuliin

... on kõige kauem kasutatud ja kõige võimsam vere suhkrusisaldust vähendav ravim

Insuliin on valk,
mis koosneb
51 aminohappest.
Need on ühendatud
A- ja B-ahelasse.

Insuliini avastajad

banting and best

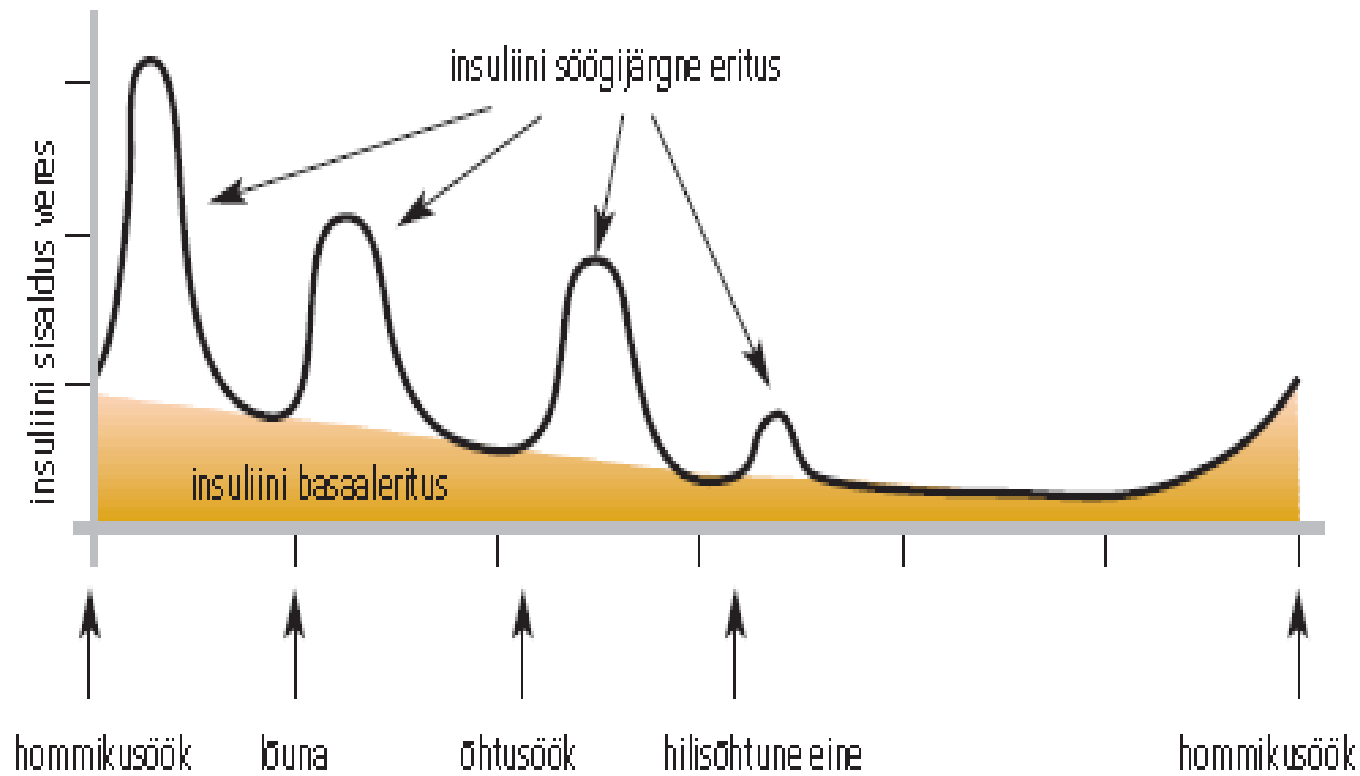
*Frederick Banting & Charles
Best*

Leonhard Thomson 1922

Before and after receiving insulin (McCormick)

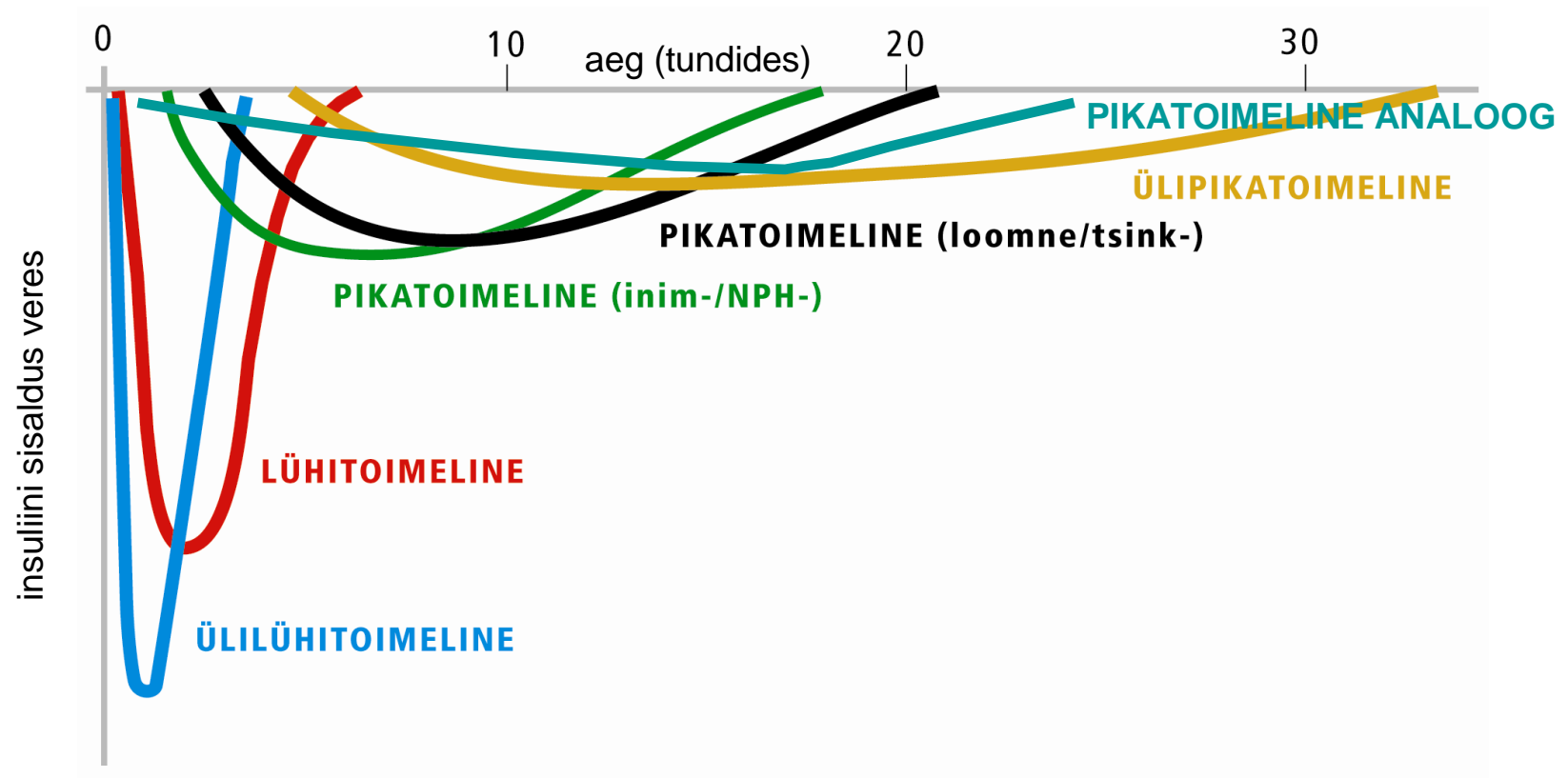
Terve inimese insuliinieritus

Insuliine iseloomustavad näitajad

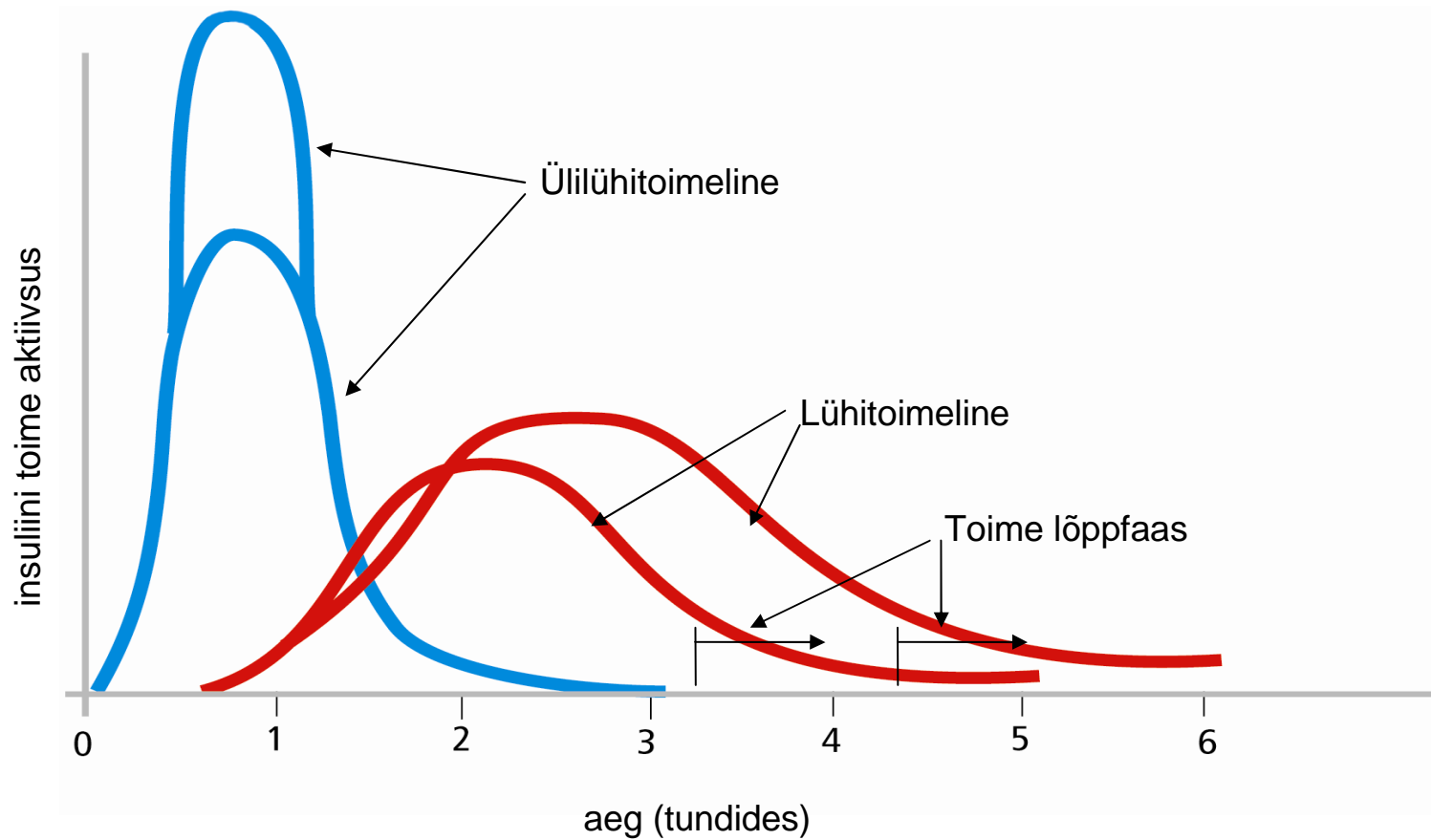
- puhtus
- kontsentratsioon
- liik (loomne, inim-, analooginsuliin)
- toimeaeg

Insuliinitüübid

Lühi- ja ülilühitoimelise insuliini erinevused

Insuliinide toimeaeg

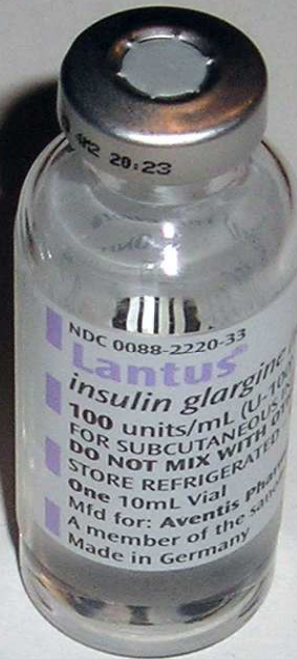
Insuliin	Toime algus	Maksimaalne toime	Toime kestus
Ülilühitoimeline			
Humalog (lispro)	15 min	30-70 min	2 – 5 h
NovoRapid (aspart)	10 – 20 min	1 – 3 h	3 - 5 h
Apidra (glulisiin)	0 – 15 min	1 – 2 h	1,5 – 4 h
Lühitoimeline			
Humulin R	30 min	1 – 3 h	5 – 7 h
Segu			
Humalog Mix 25	15 min	30 – 70 min	10 - 14 h
Humalog Mix 50	15 min	30 – 70 min	10 – 14 h
NovoMix 30	10 – 20 min	1 – 4 min	24 h
Pikatoimeline			
Humulin N	1 h	2 – 8 h	18 – 20 h
Lantus (glargiin)	-	-	24 h
Levemir (detemir)	-	-	24 h

Insuliinide toimeaega mõjutavad tegurid

- insuliinidoosi suurus,
- insuliini koostis,
- süstepiirkond,
- süstekohtade tihkestumine,
- süstetehnika (süste sügavus),
- süstepiirkonna temperatuur.
- Liikumine ja massaaž kiirendavad toime algust.
- Hüpoglükeemia puhul insuliini imendumine aeglustub, algava ketoatsidoosi puhul aga kiireneb.

Süstevahendid

- süstal,
- insuliinipliiatsid ehk pen´id:
  - eeltäidetud pen´id,
  - korduvtäidetavad pen´id,
- insuliinipump.

Insuliini süstevahendid

Insuliinide säilitamine

- Kasutusele võetud insuliini-pen´e ja -ampulle hoitakse toatemperatuuril.
- Säilita insuliiniampullide ja eeltäidetud pen´ide tagavara jahedas ($t^{\circ}+2...+8\text{ }^{\circ}\text{C}$): selleks sobib külmiku ukseriiril või allosas paiknev kast.
- Insuliin ei tohi jäätuda!
- Insuliini temperatuur ei tohi tõusta üle $30\text{ }^{\circ}\text{C}$

Õige nõela valik

1. tagab

- maksimaalse efektiivsuse
- minimaalse ebamugavustunde

2. arvesta

- pikkust
- läbimõõtu
  - surve tugevus
  - valutaisting

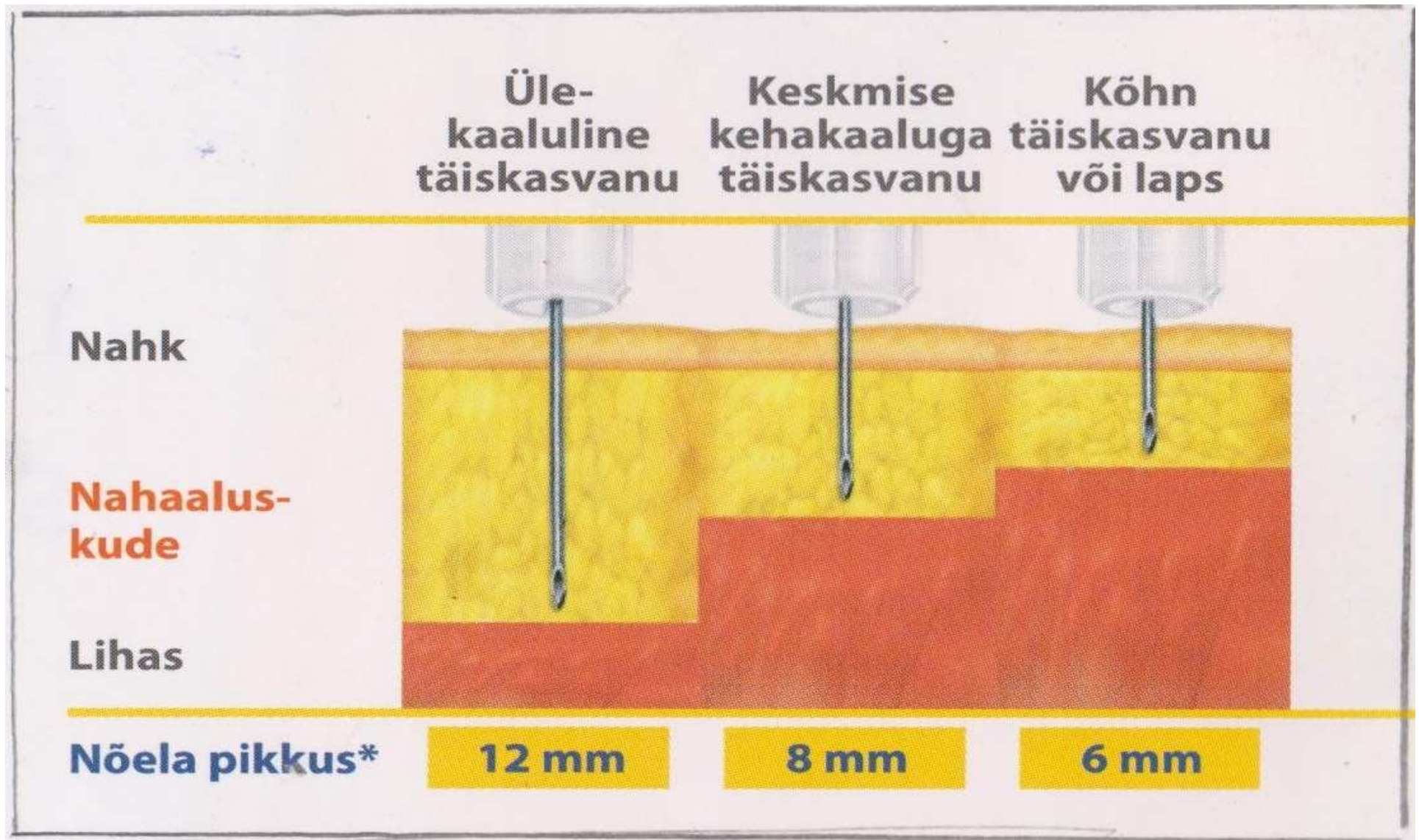

Nõelad

- Normaalkaalulised – 8 mm nõelad
- Ülekaalulised – 12 mm nõelad
- Alakaalulised täiskasvanud ja lapsed – 5-6 mm nõelad

Nõela pikkus

Nõela läbimõõt

Nõela välise läbimõõdu ühikuks on gauge (G).

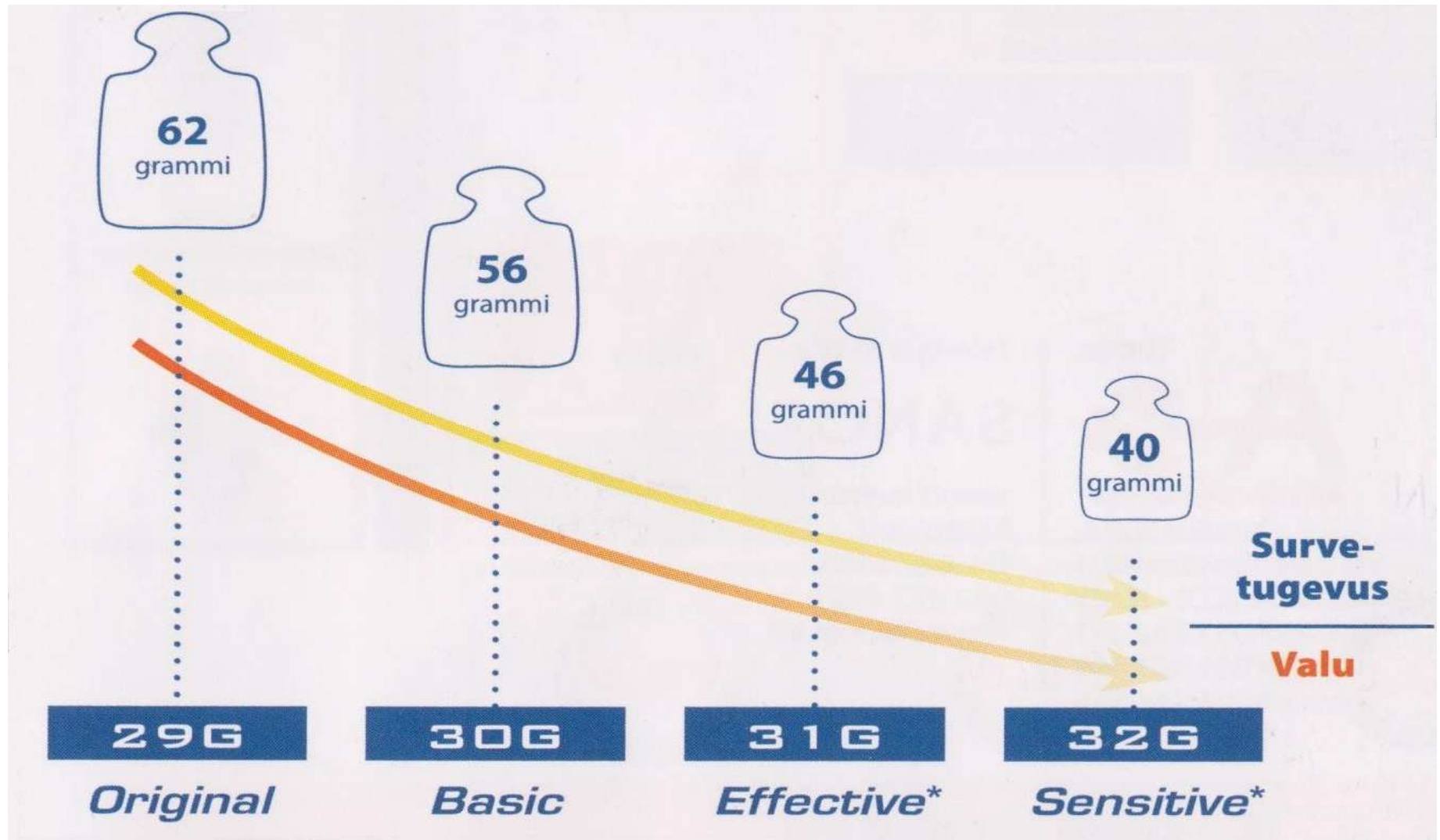

Nõela diameetrist sõltub valutundlikkus ja süstimiseks vajalik survetugevus.

Väiksema diameetri korral on tunda vähem valu ja surve on nõrgem.

Insupen nõelte valikus on 4 erinevat läbimõõtu, sealhulgas väga peenikesed Insupen Pic 32G Sensitive nõelad, mille diameeter on ainult 0,23 mm.*

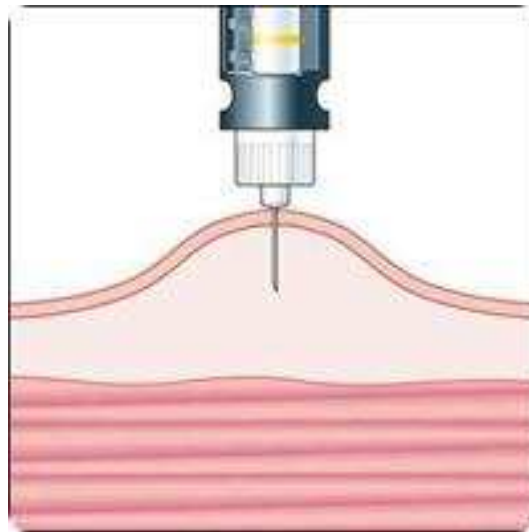
Valu ja survetugevus

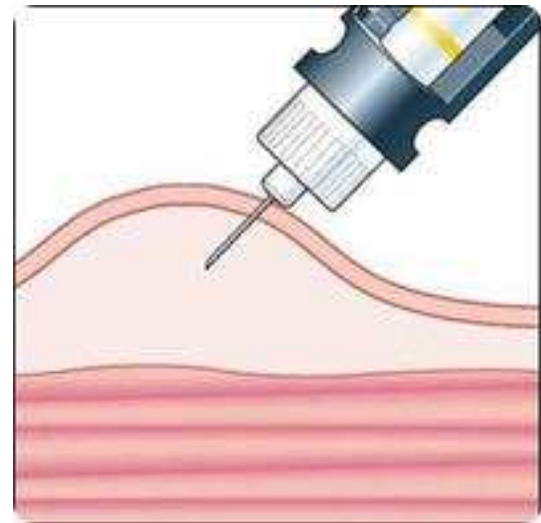

Insuliini süstimine

Nahk
Nahaaluskude
Lihaskude

TÄISKASVANULE

LAPSELE

Nõelte korduv kasutamine

nõelte korduv kasutamine*

370 korda suurendatud
kasutatud nõel

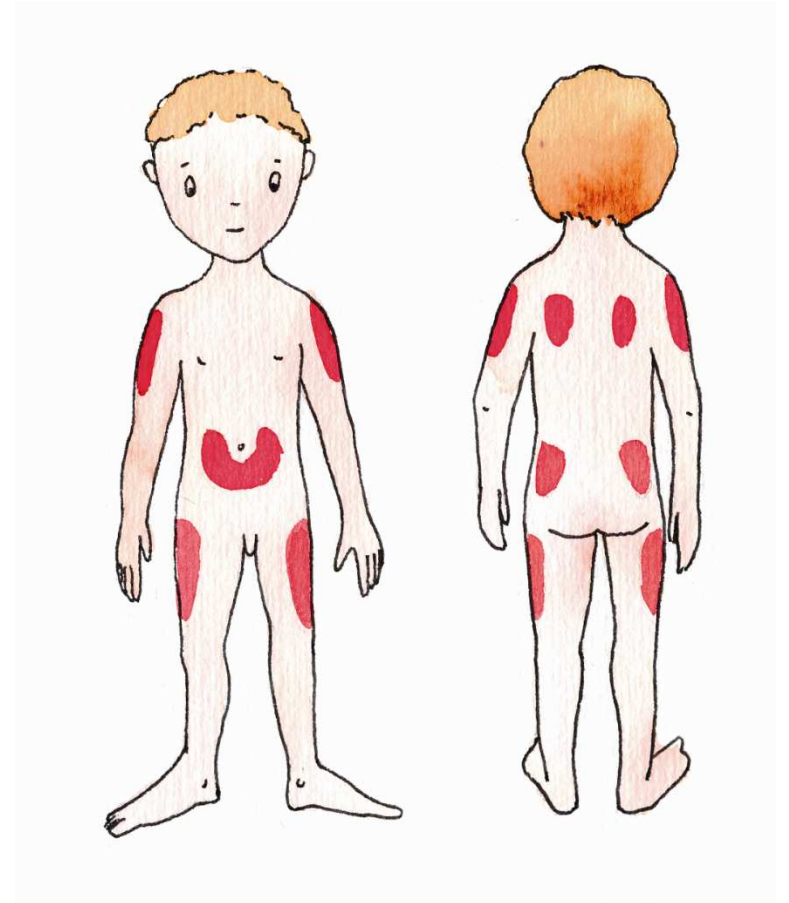

Sama nõel suurendatud 2000 korda

Süstekohad

- **reis** – eesmine ja välimine piirkond,
- **õlavars** – külgmine ja välimine piirkond,
- **kõht** – allpool rinnakorvi või allpool naba, mitte süstida naba ümbrusse,
- **tuharad** – lihaseline piirkond ülemises välimises neljandikus,
- võib kasutada ka **abaluualust piirkonda**.

Insuliini süstimise tehnika

- Valige välja süstekoht.
- Vajaduse korral puhastage nahk piirituse ja vatitampooniga. Oodake, kuni nahk on kuiv.
- Võtke nahk ja rasvkude pöidla ja nimetissõrme vahele volti.
- Hoidke süstalt nõela lähedalt nagu sullepead, siis püsib süstal kindlalt käes.
- Lükake nõel kiiresti 45-90° nurga all naha alla. Insuliini süstitakse nahaalusesse rasvkoesse, mitte lihasesse. Läbi riiete ei tohi süstida.
- Vajutage süstlakolvile ja süstige insuliin.
- Laske lahti nahavolt.
- Lugege mõttes kümneni ja tõmmake nõel nahast välja.
- Suruge kuiv vatitampoon süstekohale, masseerige seda kergelt (nii hoiate ära verevalumi tekkimise).
- Murdke katki nii nõel kui ka süstlakolb ning visake need minema, et teie tarvikuid ei saaks keegi kasutada.

Insuliini ettevalmistamine

Insuliini säilitatakse temperatuuril $+2 \dots +8^{\circ}\text{C}$

EI TOHI KÜLMUDA!!!

Külmkapist võetud insuliin peaks enne süstimist seisma toatemperatuuril - ei tohi üle kuumeneda (ära hoia päikese käes)

Hägasaid insuliine tuleb enne IGAT süsti segada!

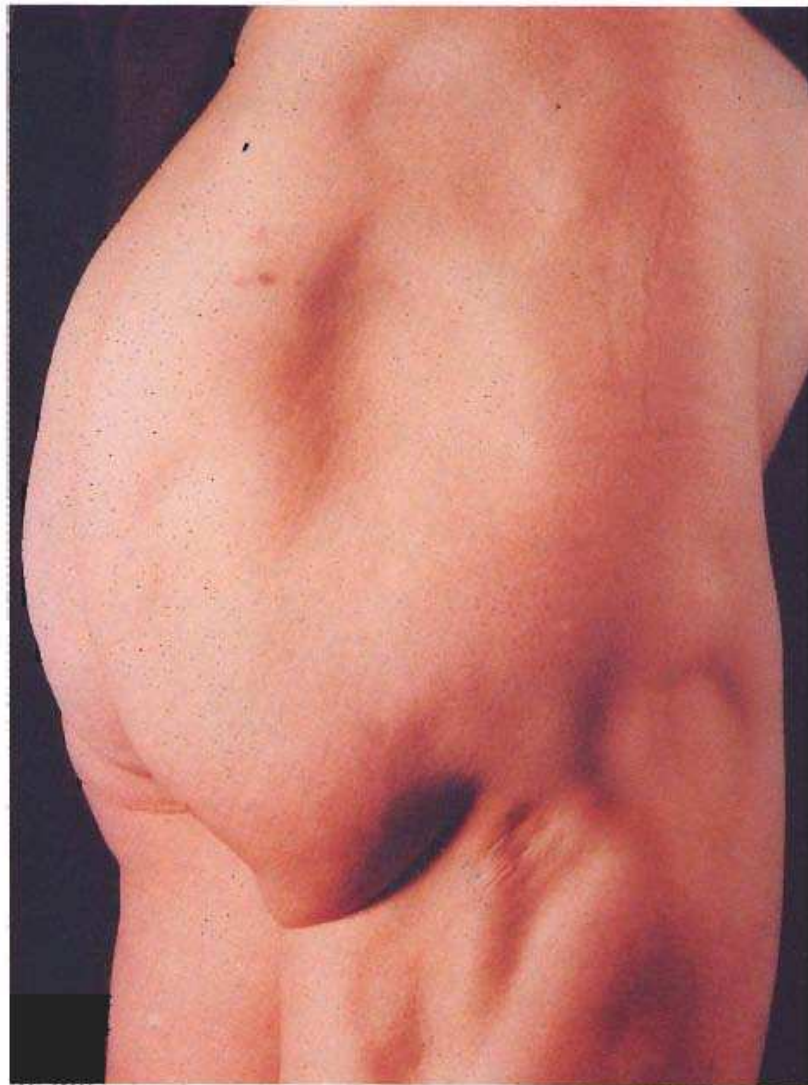
Insuliini imendumiskiirust mõjutavad tegurid

- Nahaalune verevarustus
  - suureneb: sooja käes rannas, saunas, duši all, palavikuga
  - väheneb: külmas vee supeldes, suitsetajatel
- Süste sügavus
  - i/m > imendub kiiremini; subcut > aeglasemalt
- Süstekoha valik
  - kõht > tuhar > reis > abaluu
- Insuliini AKd – vähendavad
- Füüsiline koormus, massaaž – suurendavad
- Suur rasvkoe hulk – imendub aeglasemalt

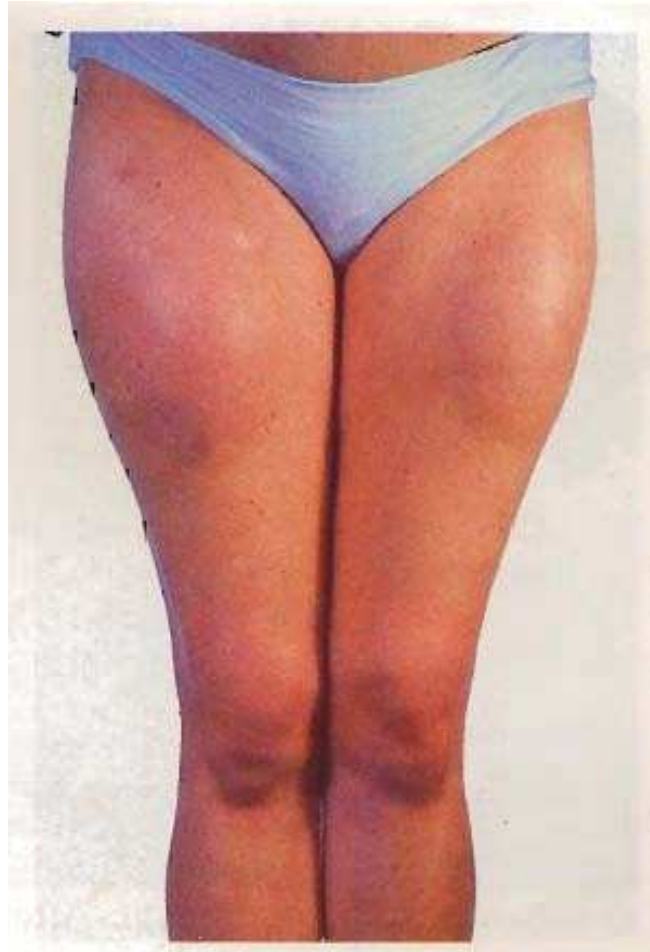
Kui süstimine on tavalisest valusam

- Vaheta nõel.
- Torka nõel nahaalusesse koesse kiiresti.
- Vajuta süstekolvile veidi aeglasemalt.
- Hoia kasutusel olev insuliin toatemperatuuril.
- Võta nahavolt sõrmede vahele ettevaatlikult (Ära näpista ennast!).
- Vaheta regulaarselt süstekohti.

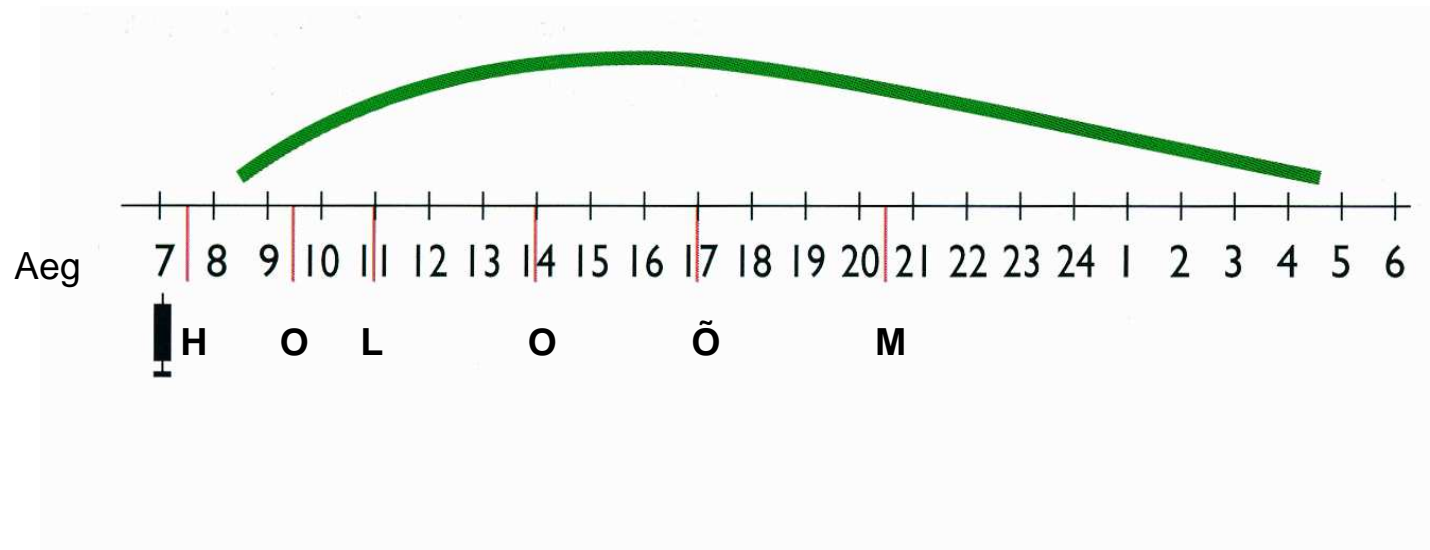
Lipoatrofia

Lipohüpertroofia

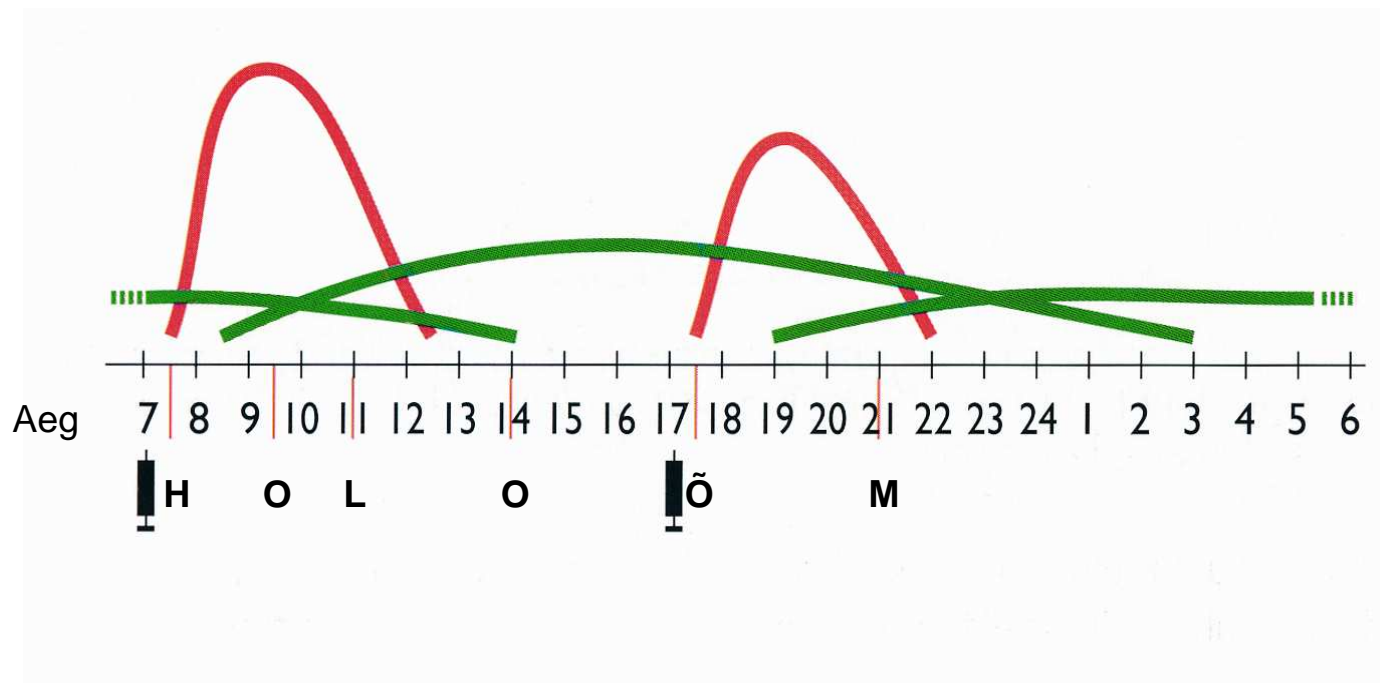

Pikatoimelise insuliini süstimine üks kord päevas (II tüüpi diabeet)

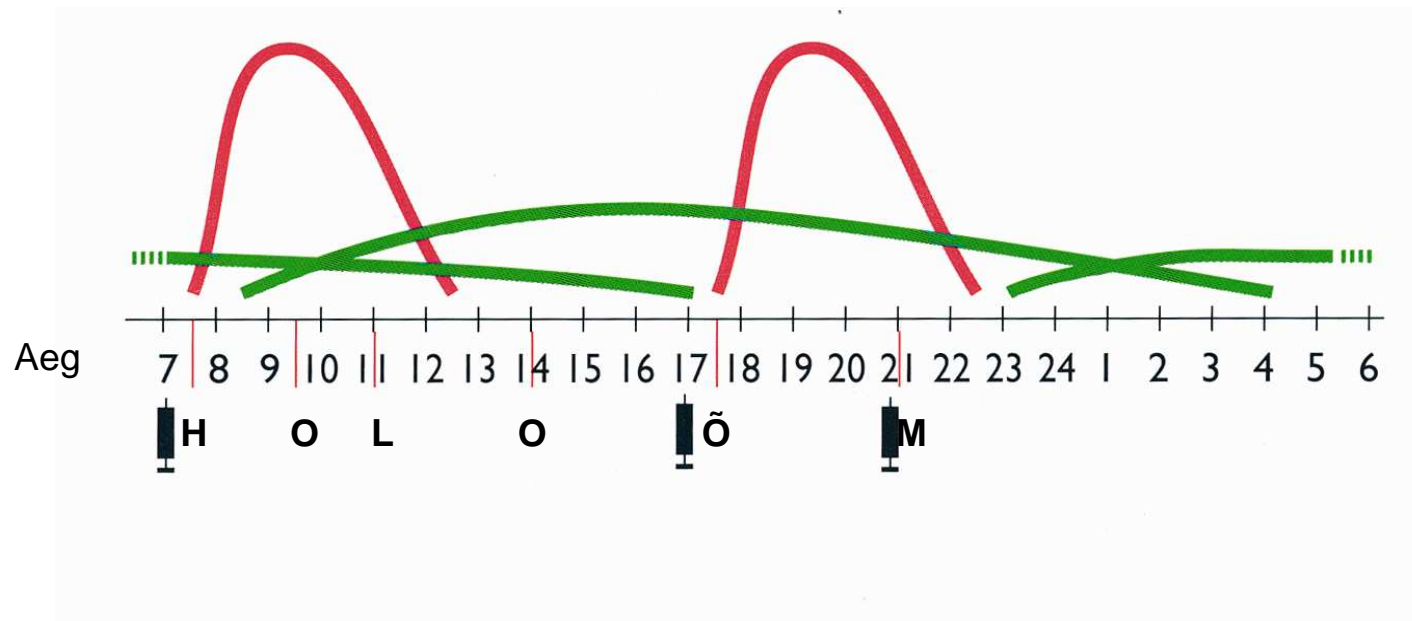

H – hommikusöök, L – lõuna, O – oode, Õ – õhtusöök, M - magamaminek

Insuliini süstimine kaks korda päevas

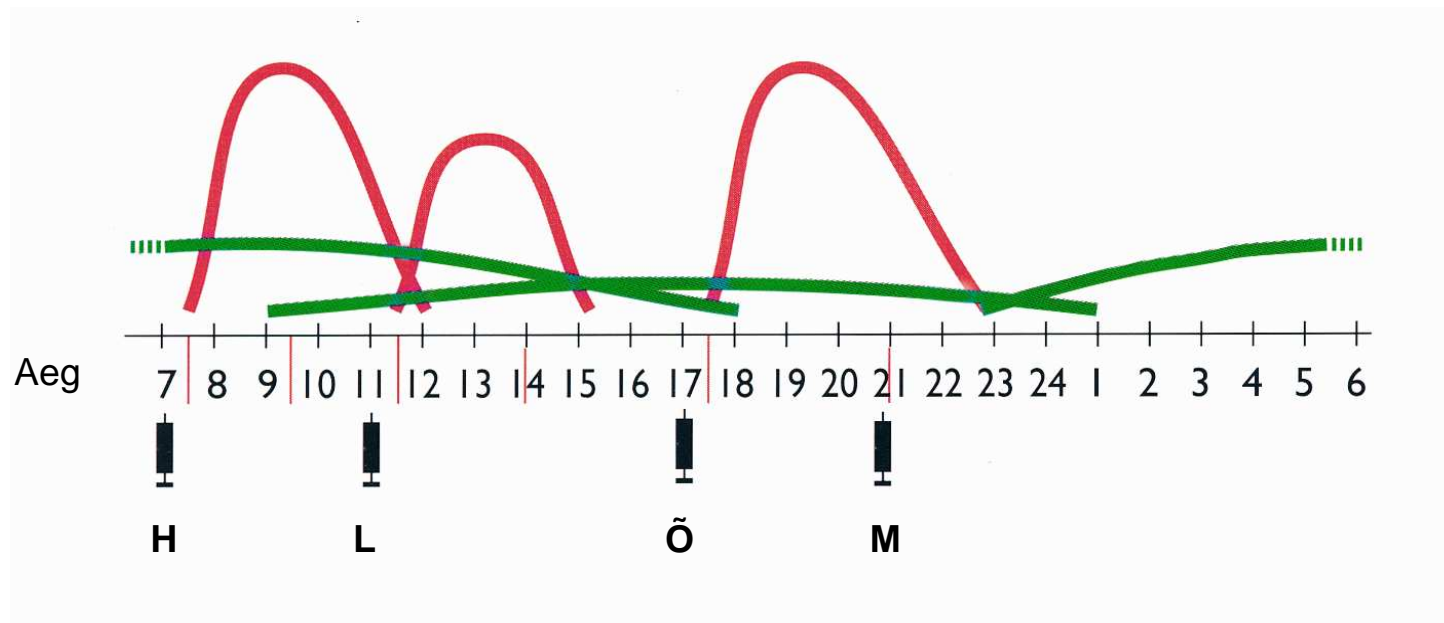

Insuliini süstimine kolm korda päevas

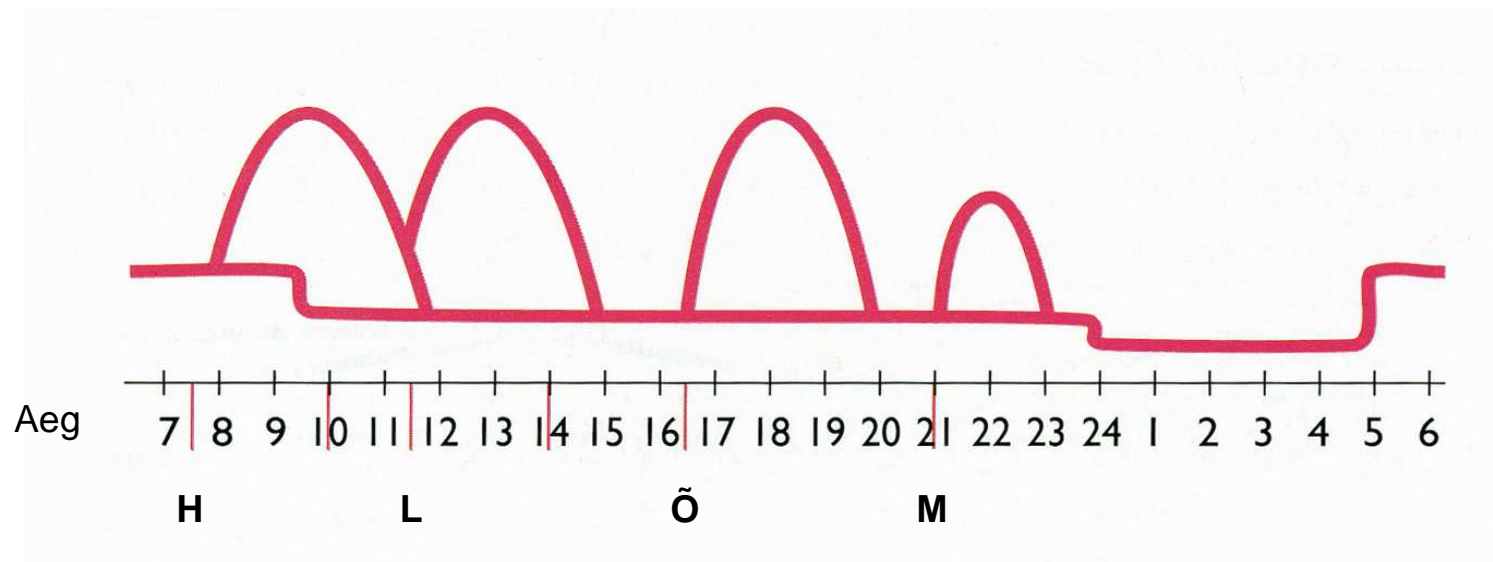

Insuliini süstimine neli või enam korda päevas (mitmesüsteravi)

Insuliini pumbaravi

Insuliini vajadus

Diabeeti haigestumisel   0,3-0,4 TÜ/ kg/die

6-24 kuu möödumisel   0,7-0,8 TÜ/ kg/die

Murdeetas   1,3-1,5 TÜ/ kg/die

Eelkoolieas või esimesel diabeediaastal →
seguinsuliinid

Ebarahuldav diabeedi kompensatsioon → insuliini
mitmesüste- või pumbaravi

Kuidas muuta insuliini doosi

Kui lapse insuliini doos ühel
süstekorral on

Muudate doosi

1-3 TÜ

0,5 TÜ

4-9 TÜ

1 TÜ

> 10 TÜ

2 TÜ

Alternatiivid insuliini süsteravile

- **Inhaleeritav insuliin** (Exubera Phizer) – lastel ei kasutata.

- **Pankrease β -rakkude transplantatsioon**

Doonori β -rakkude infusioon maksa

Immunosupressant

- **Pankrease transplantatsioon**

Diabeedi lõppfaasis koos neeru transplantaadiga

- **Suletud ringi süsteem**

Glükoosisensor + insuliinipump pidevalt

Tänan kuulamast!